

פרי קודש היולאים

לעילוי נשמת
הרה"ח יצחק ב"ר רב גאון
ז"ל חתן הרה"ח ר' אליעזר
בן רבי אברהם יהודא בן
רבינו הגה"ק זצ"ל
נלב"ע י"ח ניסן תשל"א
תנצב"ה

חג פסח תשפ"ג

מתורתו ומורשתו של רבינו הגה"ק הילל זצ"ל
אברק"ק סאסרעגען זי"ע

בס"ד, שנה ב', גליון מס' 57

חג הפסח

כשלקו מצרים נחרקו מהם כל האומות הקרובים והרחוקים

וינצלו את מצרים

(קריאת התורה לימי הפסח, שמות יב, לו)

וזה הדמיון למצולה ולמצודה, כי מצולת ים מגדלת דגים אך אין באים לשם ממרחקים. לעומת זאת למצודה באים עופות גם ממקומות רחוקים ונצודים שם, וכך המצריים השחיתו את עצמם וגם צדו את הרחוקים.

ומכיון שלקו מצרים ויצאו בני ישראל מארצם, שוב ראו הכל את יד ד' במצרים ונעשו כמצולה שאין בה דגים וכמצודה שאין בה דגן, כי כולם נחרקו מהם.

(ח"א קע)

דרשו חז"ל (ברכות ט, ב) "אמר רבי אמי מלמד שעשאוה כמצודה שאין בה דגן, ריש לקיש אמר עשאוה כמצולה שאין בה דגים".

נראה לפרש הרמז במה שדימו את מצרים למצודה ולמצולה, כי ארץ מצרים היתה המקום הגרוע מכל המקומות¹, ולא די במה שהיו מגדלים עצמם ובניהם לעבודה זרה וגילוי עריות, אלא שהפיצו את רשעתם בכל העולם, כי מכל העולם היו באים למצרים מפני השפע הרב שהי' שם וכך למדו מדרכיהם הרעים.

המעביר על מדותיו אף מן השמים ינהגו עמו כן

פי תראה חמור שנאף וגו' עזב תעזוב עמו

(קריאת התורה לימי הפסח, שמות כג, ה)

ושורה עליו דין, לא יביטו אל מה שיש כביכול בלב של מעלה עליו ויסייעו לו, כי כל המעביר על מדותיו הקב"ה משלם לו מדה כנגד מדה ומעבירין לו על כל פשעיו (יומא כג, א).

וזהו הרמז במה שאמר הכתוב "כי תראה חמור שונאך" היינו כזה שמותר לשנאו מפני דבר ערוה שראית בו, ואף על פי כן "תשבוק מה דבלבך עלוהי ותפרק עמה", ובזה תזכה ל"עזוב תעזוב עמו", שגם אתה תזכה "עמו" כלומר כמוהו, שמן השמים לא יביטו בעוונותיך מדה כנגד מדה.

(ח"א ריא)

ותירגם אונקלוס, "תשבוק מה דבלבך עלוהי ותפרק עמה". והנה בגמ' (פסחים ק"ג, ב) פריך, האיך מותר לשנוא את רעהו, והלא אמרה תורה (ויקרא יט, יז) "לא תשנא את אחיך בלבבך". ומשני דמיירי שראה בו דבר ערוה בלא עדים ואינו רשאי לפרסם, אבל בלבבו רשאי לשנאו, ועל שונא כזה בא הכתוב לומר שאם רואה את חמורו רובץ תחת משאו יעזוב את אשר בלבו עליו ויסייע בידו.

ובזכות זה זוכה גם הוא שמן השמים יעשו לו כן, שאם יהי' הוא עצמו בבחי' "רובץ תחת משאו" שמשא העבירות שלו מכבידים

ראוי לעזוב את הכל למען יוכל להתקרב להשי"ת

פי על פן ידעת חנתנו במדבר וקייית לנו לעינים וגו'

(במדבר י, לא)

פרעה שלא להרע עם ישראל היה שומע לו, ולכן חשב כי בעת אשר יזדמן לו דבר ייעץ להם עצה טובה מדה כנגד מדה שלא יעץ עליהם לפרעה לטוב. אך עדיין לא חשב כי יש לו לצאת למדבר לארץ ציה נחש ועקרב, כי חטאו הי' בשב ואל תעשה וגם התשובה תהיה כן.

אבל מכיון ששמע מלחמת עמלק, שהלך עמלק למרחקים כדי להלחם עם ישראל (כדאיתא בילקוט שמעוני פ' בשלח רמז רסג ד"ה ויבא עמלק שבא ממרחק ד' מאות פרסאות) קיים בעצמו "מאויבי תחכמיני" (תהלים קיט, צח), והבין שכמו שהרשע הלך למרחקים כדי להפיק זממו כן עליו לצאת למדבר כדי לייעץ על ישראל דבר טוב. וזהו "מה שמועה שמע

נראה לפרש בהקדם מה שפירש אמו"ר הקדוש המאה"ג החתם סופר צוק"ל זי"ע (חת"ס עה"ת פ' יתרו ד"ה וישמע יתרו ג', ובתורת משה השלם פז ד"ה וישמע הב') על הפסוק (שמות יח, א) וישמע יתרו וגו' שפירש רש"י "מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק", שהנה יתרו הי' מיועצו של פרעה (סוטה יא, א), ובגזירת "כל הבן ילוד היאורה תשליכוהו" (שמות א, כב) עמד וברח למדין. ומכיון ששמע את מעשה קריעת ים סוף, שדן השי"ת את המצריים מדה כנגד מדה (וכדכתיב "כי בדבר אשר זדו עליהם" שמות י"ח י"א כדפירש רש"י שם, וכדאיתא בסנהדרין צ', א) נתן אל לבו לעשות תשובה, כי אולי אם היה נשאר במצרים ומייעץ את

¹ עיי' רש"י בראשית יב, יט; ובפר' העריות (ויקרא יח, א) "כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו" וגו'.

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..." (שם בהקדמה)

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר בשבילי איזה דבר בכל שבוע..." (קודש היולאים ח"א עמ' ז')

ובא" למדבר, "קריעת ים סוף" מזה למד שצריך להנהגת מדה כנגד מדה, "ומלחמת עמלק", מזה למד שצריך לצאת למרחקים. עכת"ד החת"ס.

ועל פי זה אפשר לפרש שאחרי שיעץ למשה "ואתה תחזה וגו'" ותיקן חטאו, שוב לא מצא מה יוכל ליעץ ולהועיל לבני ישראל עוד, ורצה לחזור למקומו ושם יפרסם גדולת ד' ויגייר אנשי מקומו, ועל

זה אמר לו משה כי אם ישאר במדבר עם בני ישראל, יהיה זה להם לתועלת יותר גדולה כי יהיה להם ל"עינים", לפקוח עיניהם, שאם הוא שהיה חשוב ונכבד בעירו עזב הכל ובא להתקרב להשי"ת, ק"ו לכל אחד שראוי שיעזוב את הכל למען יוכל להתקרב להשי"ת, ונמצא עצם היותו עמם הוא עצה טובה לישראל ואינו צריך לנדוד עבור כך למרחקים. (ח"ב לט)

דברי התענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבנו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, מח"ס "דברי התענוגים"
חותנו של רבינו הגה"ק הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

מחלוקת רש"י ותוספות בטעם בדיקת חמץ

לאוכלה, ויעבור עליו על כל יראה ובל ימצא. הלכך בודקים את החמץ, כדי לבערו מן העולם, עכ"ל. וביאר התוספות יו"ט את דבריו, כלומר, דכמו שבביטול בעלמא דהיינו בלב, שיחשוב בלבו כאילו הוא עפר סגי בכך, אע"פ שלא הוציא בשפתיו כלום, הכי נמי במחשבה בעלמא חוזר מביטולו וזוכה בה, דמחשבה מבטלת מחשבה.

אמנם התוס' (ד: ד"ה דמדאורייתא) חלקו על מזה שפירש"י, שהביטול בלב הוא ההשבתה. וכתבו, וקשה לר"י, דהאי השבתה הבערה היא ולא ביטול וכו'. ועוד, ד'תשביתו' אמרינן לקמן (דף ה.) מ'אך' חילק, שהוא ממש שעות ולמעלה, ואחר איסורא לא מהני ביטול. ואומר ר"י, דמדאורייתא בביטול בעלמא סגי, מטעם דמאחר שביטולו הוי הפקר ויצא מרשותו וכו'.

ולפי שיטתם שהביטול הוא מטעם הפקר הקשו שפיר, כיון דצריך ביטול, ומדאורייתא בביטול בעלמא סגי, אמאי הצריכו חכמים בדיקה כלל. ותירצו, דאע"ג דסגי בביטול בעלמא, החמירו חכמים לבדוק חמץ ולבערו, שלא יבוא לאוכלו -] וזהו מה שפירש הברטנורא, ואית דאמרי, טעמא דבדיקה גזירה שמוא ימצא חמץ בביתו בפסח ויאכלנו, כיון שאין רגיל להיות בדל ממנו כל שאר ימות השנה].

(פרשת בא, חידושים עמ"ס פסחים, אות צז)

ודוק היטב וקל להבין.

שנינו במשנה בריש מסכת פסחים (דף ב.), אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר. פירש רש"י, בודקין, שלא יעבור עליו בכל יראה ובכל ימצא.

והתוס' (שם ד"ה אור) הקשו על דבריו וכתבו, וקשה לר"י, כיון דצריך ביטול, כדאמר בגמ' (דף ו:) הבודק צריך שיבטל, ומדאורייתא בביטול בעלמא סגי, אמאי הצריכו חכמים בדיקה כלל. ונראה לר"י, דאע"ג דסגי בביטול בעלמא, החמירו חכמים לבדוק חמץ ולבערו שלא יבוא לאוכלו, ע"ש היטב.

והנה יש לומר, שרש"י שפירש שטעם הבדיקה כדי שלא יעבור בכל יראה ובל ימצא, אזל לשיטתיה שהביטול הוא חלק מהביעור. כמו שפירש את דברי הגמ' (דף ד:), דמדאורייתא בביטול בעלמא סגי ליה - דכתיב 'תשביתו' ולא כתיב תבערו, והשבתה דלב היא השבתה.

לפי זה יש לומר, דלא סגי בביטול כדי שלא יעבור בכל יראה, אלא מהאי טעמא גופא צריך לבדוק, כיון שגם אם יבטל חיישינן שמא יימלך על ביטוליה. וכמו שפירש הרב מברטנורא, בודקין את החמץ, אית דמפרשי טעמא דבדיקה, כדי שלא יעבור על כל יראה ובל ימצא אם יהיה חמץ בביתו בפסח -] והיינו שיטת רש"י.]. ואע"ג דבביטול בעלמא סגי, חיישינן שמוא ימצא גלוסקא יפיה ויימלך על ביטולו, ויחשוב עליה

הגדה של פסח "פרי קודש הילולים"

נקודות הפצה (נא לתאם מראש בטלפון):

ירושלים,	סנהדריה - הרב אברהם אליעזר הום הי"ו, רח' אחינועם 7, טל' 02.532.2151
	רחבי העיר - הרב ישראל פולק הי"ו, רח' דברי חיים 19, טל' 02.538.6185
	קרית משה וגבעת שאול - ר' יוסף כרמלי הי"ו, רח' ימין אבות 14, טל' 052.868.7156
בני ברק	ר' ברוך רוזנברג הי"ו, (בימי שני ורביעי בערב בין 10-8 בערב) ברח' חזו"א 32 טל' 052.760.9128
בית שמש	ר' הילל שבת פוקס הי"ו, רח' ריב"ל 3, טל' 02.540.0025, 054.846.4526
חיפה	משפ' פרקש הי"ו, רח' מקור ברוך 12 רמת ויז'ניץ, טל' 052.762.0858
אלעד	ר' יוסף הום הי"ו, רח' רבי יונתן בן עוזיאל 28 טל' 03.907.5160
אשדוד	ר' ישראל ברוך הום הי"ו, רח' הלל 13 רובע ז' החדשה, טל' 052.766.9087
מודיעין עילית ר'	חיים מאיר הום הי"ו, רח' הרשב"י 34, טל' 053.314.0054

כל המעוניין להוסיף נקודת הפצה או להיות רכז משפחתי,

יפנה לאחראי רכזים הר"ר ברוך רוזנברג הי"ו בטל. 052.760.9128

או למשרד בכתובת office@Kodesh-Hilulim.com

לקבלת הגליון בעז"ה מידי שבוע, וכן לקבלת גליונות קודמים, להנצחה והודעה על שמחה

נא לשלוח לכתובת: info@Kodesh-Hilulim.com

כמו"כ כל מי שיכול להעשיר ברעיונות ומאמרים וכדו' למטרות הגליון נא לשלוח לכתובת הנ"ל.